

EDGAR ALLAN POE

Η ΑΦΗΓΗΣΗ
ΤΟΥ
ΑΡΘΟΥΡ ΓΚΟΡΝΤΟΝ ΠΙΜ
ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΝΤΑΚΕΤ

Μετάφραση
Πολύκαρπος Πολυκάρπου

ALDINA

GUTENBERG

Τίτλος πρωτοτύπου:
Edgar Allan Poe, *The Narrative
of Arthur Gordon Pym of Nantucket*

First published by:
Harper & Brothers, New York, 1838

ΕΚΔΟΣΕΙΣ GUTENBERG

EDGAR ALLAN POE

**Η ΑΦΗΓΗΣΗ
ΤΟΥ
ΑΡΘΟΥΡ ΓΚΟΡΝΤΟΝ ΠΙΜ
ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΝΤΑΚΕΤ**

Μετάφραση
Πολύκαρπος Πολυκάρπου

Εισαγωγή και Έπιμετρο
Harold Beaver

GUTENBERG || ALDINA-1

1.

ΜΕΛΕΝΕ Ἄρθουρ Γκόρντον Πίμ.¹ Ὁ πατέρας μου ἦταν ἓνας εὐπόληπτος ἔμπορος ναυτικῶν εἰδῶν στὸ Ναντάκετ, ὅπου καὶ γεννήθηκα. Ὁ παππούς μου, ἀπὸ τῆς μερικῆς τῆς μάνας μου, ἓνας πετυχημένος δικηγόρος, ἦταν γενικὰ πολὺ τυχερὸς ἄνθρωπος· εἶχε μάλιστα κερδίσει πολλὰ χρήματα μὲ τὶς ἐπενδύσεις του σὲ μετοχὲς τῆς Νέας Τράπεζας—ὅπως τὴν ἔλεγαν τότε— τοῦ Ἐντγκαρτον.²

---

1. Τὸ ξεκίνημα εἶναι χαρακτηριστικὸ τῶν χρονικῶν καὶ ιδιαίτερα τῶν λαϊκῶν ἐξ αὐτῶν. Ἔχει ὅμως θεμελιωμένη παράδοση ἢ σύγκριση μὲ τὴν πιὸ ἐντυπωσιακὴ ἀρχὴ τοῦ *Μόμπι-Ντίκ*—«Λέγε με Ἰσμαήλ»—, ποὺ προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συμμετάσχει στὴ δράση. Ἡ μήπως ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ μιὰ συνειδητὴ παρωδία; Μόλις ἓναν χρόνον πρὶν ὁ Πόε εἶχε γελοιοποιήσει τὸ ἔργο τοῦ Morris Matson *Paul Ulrich; Or, the Adventures of an Enthusiast* γιὰ τὴν «πέρα γιὰ πέρα βλακώδη καὶ πομπώδη κενολογία του».

«Τ' ὄνομά μου», ἀρχίζει ὁ κύριος Μάτσον, «εἶναι Πόλ Οὐλρικ. Αὐτὸ σοῦ φτάνει γιὰ τὴν ὥρα, εὐγενικὲ ἀναγνώστη, δὲ χρειάζεσαι τίποτ' ἄλλο γιὰ νὰ παρακολουθήσεις τὴ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου ποὺ τὴ σπατάλησε γιὰ τὸ καλὸ τοῦ κόσμου». *Southern Literary Messenger*, Φεβρουάριος 1836.

2. Ἐντγκαρτον (Ἐντγκαρταουν, ἡ πόλη τοῦ Ἐντγκαρ), ποὺ τὸ πρῶτο ὄνομά του ἦταν «ὁ Ἀμπελώνας τῆς Μάρθας», ἓνα νησάκι κοντὰ στὸ νησὶ Ναντάκετ, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι μεγάλωσε ὁ Πίμ. Ὁ Πόε, στὴν προσπάθειά του νὰ δημιουργήσῃ μιὰ περσόνα γιὰ νὰ κρυφτεῖ, σημαδεύει τὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου του μ' ἓνα προσωπικὸ κρυπτογραφικὸ σύμβολο.

Μὲ τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλον τρόπο, εἶχε καταφέρει νὰ βάλει στὴν ἄκρη ἕνα ἀρκετὰ σεβαστὸ χρηματικὸ ποσό. Μοῦ ἔχε μεγάλη ἀδυναμία, νομίζω ὅτι μ' ἀγαποῦσε πῶς πολὺ ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους, κι αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ ἐλπίζω ὅτι μετὰ τὸ θάνατό του θὰ κληρονομοῦσα τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς περιουσίας του. "Ὅταν ἔγινα ἕξι χρονῶν μ' ἔστειλε στὸ σχολεῖο τοῦ κυρίου Ρίκετ, ἐνὸς μονόχειρα ἡλικιωμένου κυρίου ἀρκετὰ ἐκκεντρικοῦ — ὅσοι ἔχουν πάει στὸ Νιὺ Μπέντφορντ ἀποκλείεται νὰ μὴν τὸν γνωρίζουν. "Ἐμμεσα κοντὰ του δέκα χρόνια, μέχρι τὰ δεκάξι μου,³ ὁπότε τὸν ἄφησα γιὰ νὰ γραφτῶ στὴν Ἀκαδημία τοῦ κυρίου Ε. Ρόλαντ, πάνω στὸ λόφο. Ἐδῶ γνωρίστηκα καὶ ἔγινα φίλος μὲ τὸν γιὸ τοῦ πλοιάρχου κυρίου Μπάρναρντ,⁴ ποὺ ταξίδευε γιὰ λογαριασμὸ τῆς ἐταιρείας «Λόιντ καὶ

---

3. Στὴν πρώτη μορφή τοῦ ἔργου στὸν *Southern Literary Messenger* τὸ «δεκάξι» εἶναι «δεκατέσσερα». Ὀλοφάνερα ὁ Πόε μεταφέρει τοὺς ἥρωές του ἀπ' τὴν πρώτη στὴν ὕψιμη ἐφηβεία.

4. Τὸ πρωτότυπο τοῦ ὀνόματος τοῦ Μπάρναρντ μπορεῖ νὰ εἶναι κάποιος πλοίαρχος Ἐντουαρντ Σ. Μπάρναρντ, ἕνα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ *An Address on the Subject of a Surveying and Exploring Expedition to the Pacific Ocean and South Seas* (σ. 54), τοῦ λόγου ποὺ ἐκφώνησε ὁ Jeremiah N. Reynolds στὶς 3 Ἀπριλίου 1836 ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κογκρέσου γιὰ τὶς Ναυτικὲς ὑποθέσεις. Στὸ ἴδιο φύλλο τοῦ *Messenger*, ποὺ εἶχε τὴν πρώτη συνέχεια τοῦ ἄρθρου *Γκόρντον Πίμ* (Ἰανουάριος 1837), ὑπάρχει καὶ μιὰ κριτικὴ τοῦ Λόγου. Ὅπως φαίνεται ὅμως, ὁ Πόε εἶχε διαβάσει καὶ τὴν *Ἀφήγηση τῶν Βασάνων καὶ τῶν Περιπετειῶν τοῦ Πλοιάρχου Τσάρλς Χ. Μπάρναρντ σ' ἕνα Ταξίδι γύρω ἀπὸ τὸν Κόσμο* (*A Narrative of the Sufferings and Adventures of Captain Charles H. Barnard in a Voyage Round the World*, New York, 1829, ²1836). Κι αὐτὸς ὁ Μπάρναρντ, ὅπως κι ὁ Πίμ, εἶχε ἕναν σκύλο ποὺ τὸν ἔλεγαν Τίγρη.

Βρέντενμπουργκ» — ό κύριος Μπάρναρντ εἶναι ἐπίσης πασίγνωστος στό Νιού Μπέντφορντ και εἶμαι βέβαιος ὅτι ἔχει πολλούς γνωστούς και στό Ἑντγκαρτον. Τόν γιό του τόν ἔλεγαν Αὐγουστο και ἦταν δύο περίπου χρόνια μεγαλύτερος ἀπό μένα. Εἶχε ἀκολουθήσει τόν πατέρα του σ' ἓνα ταξίδι με τὸ φαλαινοθηρικὸ «Τζὸν Ντόναλσον» και μοῦ μιλοῦσε διαρκῶς γιὰ τὶς περιπέτειές του στὸν Νότιο Εἰρηνικό. Πήγαινα συχνὰ στό σπίτι του, ὅπου ἔμενα ὅλη μέρα και κάποτε και ὅλη τὴ νύχτα. Κοιμόμασταν στό ἴδιο κρεβάτι και πάντοτε με κρατοῦσε ξάγρυπνο μέχρι τὰ ξημερώματα με τὶς ἱστορίες του γιὰ τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Νήσου Τίνιαν⁵ και γιὰ τόπους ποὺ εἶχε δεῖ στὰ ταξίδια του. Τὰ λόγια του με μάγευαν τόσο ποὺ ἄρχισα σιγὰ-σιγὰ νὰ νιώθω μέσα μου νὰ φουντώνει μιὰ ἀκατανίκητη ἐπιθυμία νὰ ταξιδέψω κι ἐγὼ στὴ θάλασσα. Εἶχα δικό μου ἓνα μικρὸ σκαρί, ἓναν κέρκουρο, ποὺ τὸ ἔχα βαφτίσει «Ἄριελ»⁶ και ἄξιζε ἐβδομηντα-

5. Τὸ νησὶ Τίνιαν βρίσκεται στὸν Δυτικὸ Εἰρηνικό. Εἶναι ἓνα ἀπ' τὰ Νότια Νησιὰ Μαριάνας ποὺ ἀνακάλυψε ὁ Μαγγελάνος, πρόδρομος τοῦ πλοίαρχου Κούκ και τοῦ πλοίαρχου Γκάι (Κεφ. 14), ὁ ὁποῖος, ὅπως κι αὐτοί, ἔπεσε θύμα τῆς προδοσίας τῶν ντόπιων.

6. «Ἄριελ» ἔλεγαν τὴ βάρκα ποὺ μ' αὐτὴν πνίγηκε ὁ Σέλεϊ, στ' ἀνοιχτὰ τῆς Σπέτσια, στὸν Κόλπο τοῦ Λέριτσι, ὅταν ὁ Πόε ἦταν 13 χρονῶν. Οἱ περιγραφές τοῦ ναυαγίου τοῦ πλοίου «Ἄριελ» ἀπὸ τὸ Νόρφολκ στίς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς μπορεῖ ν' ἀποτελέσαν τὸ ἔναυσμα (*Norfolk Beacon*, 18 Φεβρουαρίου 1836, *Norfolk Herald*, 19 Φεβρουαρίου 1836). Οἱ κριτικοὶ βλέπουν ἓναν βιβλικὸ ὑπαινιγμὸ γιὰ τὴν Ἰερουσαλήμ (βλ. Ἠσαΐα, 29:1) και τὸ πνεῦμα Ἄριελ στὴν *Τρικυμία* [*The Tempest*] τοῦ Σαίξπηρ (1611). Τὸ ὄνομα «Ἄριελ» βρίσκεται και στὸν *Χαμένο Παράδεισο* [*Lost Paradise*] τοῦ Milton (1667) και στὸν *Πιλότο* [*The Pilot*] (1823) τοῦ James Fenimore Cooper.

Κέρκουρος: μικρὸ μονοκάρτο ἱστιοφόρο με ξάρτια μπροστὰ

πέντε δολάρια πάνω-κάτω. Ξεχνῶ τὸ ἐκτόπισμά του — ἀλλὰ χωροῦσε ἄνετα δέκα ἄτομα κι ἄς εἶχε ὄλο κι ὄλο ἓνα μικρὸ κατάστρωμα κι ἓνα κατάρτι με πανί. Μ' αὐτὸ τὸ πλεούμενο κάναμε ἓνα σωρὸ τρέλες, πού ὄταν τὶς θυμᾶμαι σήμερα λέω πὼς εἶναι θαῦμα πού εἶμαι ἀκόμα ζωντανός.

Θὰ σᾶς διηγηθῶ μιὰν ἀπ' αὐτὲς γιὰ νὰ σᾶς βάλω στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς μεγαλύτερης καὶ σημαντικότερης διήγησης πού θ' ἀκολουθήσει.⁷ Ἐνα βράδυ, στὸ σπίτι τοῦ κυρίου Μπάρναρντ γινόταν ἓνα γλέντι, καὶ πρὸς τὸ τέλος ὁ Αὐγούστος κι ἐγὼ νιώσαμε λιγάκι μεθυσμένοι. Ὅπως συνέβαινε πάντοτε σὲ παρόμοιες περιπτώσεις, προτίμησα νὰ μοιραστῶ τὸ κρεβάτι μαζί του παρὰ νὰ τρέχω σπίτι μου. Ἡ ὥρα ἦταν πάνω-κάτω μία. Ὁ Αὐγούστος ἐγείρε νὰ κοιμηθεῖ —καθὼς νόμισα— ἀσυνήθιστα ἤσυχα (ἦταν περίπου μία ὄταν τὸ γλέντι τέλειωσε), χωρὶς νὰ πεῖ λέξη γιὰ τὸ ἀγαπημένο του θέμα. Εἶχε δὲν εἶχε περάσει ὅμως μισὴ ὥρα ἀπὸ τὴ στιγμή πού ξαπλώσαμε ὄταν ξαφνικά, πάνω πού γλάρωνα, πετάχτηκε ὄρθιος καὶ ὀρκίστηκε, με ἓναν φοβερὸ ὄρκο, ὅτι ὄλοι οἱ Ἄρθουροι Πιμ τῆς χριστιανοσύνης δὲ θὰ κατόρθωναν νὰ τὸν δέσουν στὸ κρεβάτι ὅσο φουσοῦσε ἐκείνη ἡ ὄμορφη νοτιοδυτικὴ αὖρα. Ποτὲ στὴ ζωὴ μου δὲν ἔνωσα μεγαλύτερη ἐκπληξή, μὴ ξέροντας ὅμως τί ἀκριβῶς εἶχε στὸ μυαλό του, σκέφτηκα πὼς ὄλα ἐκεῖνα ἦταν τὰ λό-

---

καὶ πίσω (τρὶα ἢ περισσότερα) καὶ μιὰ μικρὴ καμπίνα γιὰ μαγειρεῖο· σκάφος σχεδιασμένο γιὰ ν' ἀναπτύσσει μεγάλη ταχύτητα.

7. Περίοδος πού προστέθηκε ὄταν τὸ ἔργο κυκλοφορήθηκε με τὴ μορφή τοῦ βιβλίου.

για τοῦ μεθυσιοῦ πού τοῦ εἶχε θολώσει τὸ νοῦ του. Ἐκεῖνος ὥστόσο συνέχισε νὰ μιᾶ μὲ μεγάλη αὐτοκυριαρχία, λέγοντάς μου ὅτι ἤξερε πῶς τὸν θεωροῦσα μεθυσμένο ἀλλὰ ὅτι ποτὲ στὴ ζωὴ του δὲν εἶχε νιώσει πιὸ νηφάλιος. Μόνο πού εἶχε βαρεθεῖ, πρόσθεσε, νὰ μένει ξαπλωμένος σὰν τεμπελόσκυλο στὸ στρῶμα μιὰ τόσο μαγικὴ νυχτιὰ κι εἶχε ἀποφασίσει νὰ σηκωθεῖ, νὰ ντυθεῖ καὶ νὰ πάει μιὰ βόλτα μὲ τὴ βάρκα. Αὐτὸ πού ἐνίωσα δὲν περιγράφεται. Μὲ τὸ πού ἔπαψε νὰ μιᾶ, μιὰ φλόγα λαμπάδιασε ὀλόκληρο τὸ κορμί μου καὶ τὸ μυαλό μου κυριεύτηκε ἀπὸ μιὰ ἡδονικὴ παραζάλη. Ἡ παλαβὴ ἰδέα του μοῦ φαινόταν σὰν τὸ λογικότερο, τὸ μαγευτικότερο πράγμα στὸν κόσμο. Ὁ ἀέρας πού φυσοῦσε ἔμοιαζε μὲ θύελλα καὶ τὸ κρῦο ἔτσουζε — ἦταν βλέπετε τέλος Ὀκτωβρίου. Δὲ μὲ σταματοῦσε ὅμως τίποτα· πῆδηξα ἀμέσως ἀπὸ τὸ κρεβάτι σὰν ὑπνωτισμένος καὶ τοῦ εἶπα ὅτι δὲν ἤμουν λιγότερο γενναῖος ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του κι ὅτι εἶχα βαρεθεῖ ὅσο καὶ λόγου του ἀπὸ τὴν ξάπλα κι ὅτι ἤμουν ἄλλο τόσο ἔτοιμος νὰ κάνω κάθε τρέλα ἢ νυχτερινὸ θαλασσινὸ περίπατο ὅσο καὶ ὁ ὅποιοςδήποτε Αὐγούστος Μπάρναρντ ἀπ' τὸ Ναντάκετ.

Χωρὶς νὰ χάσουμε οὔτε λεπτὸ ντυθήκαμε βιαστικὰ καὶ τρέξαμε στὸν παλιὸ ἐρειπωμένο μύλο, ὅπου ἦταν ἀραγμένο τὸ καίκι δίπλα στὸ μέρος πού στοιβάζει τὴν ξυλεία τῆς ἡ ἐταιρεία Πάνκει καὶ Σία. Τὸ κύμα χτυποῦσε τὰ πλευρά του ἐπάνω στὶς τεράστιες τραβέρσες, ἀφήνοντας ἕναν πνιχτὸ βόγγο. Μόλις φτάσαμε ἐκεῖ, ὁ Αὐγούστος σάλταρε μέσα καὶ ἄρχισε νὰ τὸ ἀδειάζει, γιατί ἦταν γεμάτο μέχρι τὴ μέση μὲ νερό. Ὅταν τέλειωσε, σηκώσαμε πανιά, πήραμε πρῖμα τὸν ἄνεμο καὶ ξανοιχτήκαμε ἄφοβα στὸ πέλαγο.

‘Ο ἀέρας φυσοῦσε, ὅπως εἶπα, ἀπὸ νοτιοδυτικά. ‘Η νύχτα ἦταν πολὺ καθαρή καὶ κρύα. ‘Ο Αὐγουστος εἶχε πιάσει τὸ τιμόνι κι ἐγὼ στεκόμουν πλάι στὸ κατάρτι ἐπάνω στὴν κουβέρτα. ‘Ο κέρκουρος ἔσκιζε τὴ θάλασσα μὲ μεγάλη ταχύτητα κι ἐμεῖς μέναμε βουβοί, χωρὶς νὰ ἔχουμε ἀνταλλάξει οὔτε μιὰ λέξη ἀπὸ τὴ στιγμή πού εἴχαμε ἀφήσει τὸ μῦλο. Ρώτησα τὸν σύντροφό μου ποιὰ πορεία εἶχε σκοπὸ ν’ ἀκολουθήσει καὶ ποιὰ ὥρα λογάριαζε νὰ γυρίσουμε πίσω. ‘Εκεῖνος δὲ μοῦ ἀπάντησε ἀμέσως· σφύριξε γιὰ λίγα λεπτά κι ὕστερα μοῦ εἶπε ἀπότομα καὶ σκληρά:

— ‘Εγὼ τραβῶ κατὰ τὸ πέλαγο — ἐσύ, ἄμα θές, τράβα σπίτι.

Κάρφωσα τὰ μάτια μου πάνω του καὶ κατάλαβα ὅτι, παρ’ ὅλη τὴν προσποιητὴ ἀνεμελιά του, μέσα του ἔβραζε. Τὸν ξεχώριζα καθαρὰ στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ — τὸ πρόσωπό του ἦταν πιὸ ἄσπρο καὶ ἀπὸ τὸ μάρμαρο καὶ τὰ χέρια του ἔτρεμαν τόσο πού μὲ δυσκολία κρατοῦσε τὸ τιμόνι. Κατάλαβα ἀμέσως ὅτι κάτι δὲν πῆγαινε καλὰ κι ἄρχισαν νὰ μὲ ζώνουν φίδια. Τότε δὲν ἤξερα καὶ πολλὰ πράγματα γιὰ τὸ κουμάντο ἐνὸς σκαριοῦ, καὶ ἔτσι βρισκόμουν στὸ ἔλεος τῆς ναυτικῆς δεξιότητος τοῦ φίλου μου. Μέσα στ’ ἄλλα, ὁ ἀνεμος εἶχε δυναμώσει ξαφνικὰ καὶ μᾶς ἔσπρωχνε ὅλο καὶ βαθύτερα στὸ πέλαγο. ‘Ετσι κύλησε ἄλλη μισὴ ὥρα βουβαμάρας, γιατί, ἀπ’ τὴ ντροπή μου νὰ μὴν προδώσω τὴν τρομάρα μου, κράταγα τὸ στόμα μου κλειστό. Μὴν ἀντέχοντας ὅμως ἄλλο τὴ σιωπή, εἶπα στὸν Αὐγουστο νὰ γυρίσουμε πίσω. ‘Οπως καὶ πρὶν, ἔκανε κάμποση ὥρα νὰ μοῦ ἀπαντήσει ἢ νὰ δώσει σημασία στὰ λόγια μου.

— Σὲ λίγο, εἶπε στὸ τέλος· ἔχουμε καιρό... θὰ γυρίσουμε σπίτι... σὲ λίγο.

Τὴν ἀπάντησή του τὴν περιμένα, ὅμως ὁ τόνος τῆς φωνῆς του εἶχε κάτι ποὺ μὲ γέμιζε μὲ ἀπερίγραπτο φόβο. Τὸν κοίταξα πάλι προσεκτικά. Τὰ χεῖλη του εἶχαν μελανιάσει, τὰ γόνατά του ἔτρεμαν χτυπώντας τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, ποὺ νόμιζες ὅτι μόλις τὰ κατάφερνε καὶ στεκόταν ὄρθιος.

— Για τὸ Θεό, Αὐγουστε, οὐρλιαξα τρομαγμένος γιὰ τὰ καλά. Τί ἔπαθες; Τί σοῦ συμβαίνει; Τί ἔχεις στὸ νοῦ σου νὰ κάνεις;

— Συμβαίνει! τραύλισε ἐκπληκτος, λὲς καὶ ἡ ἐρώτησή μου τὸν εἶχε ξαφνιάσει — καί, παρατώντας τὸ τιμόνι, ἔπεσε φαρδὺς-πλατὺς στὸ βάθος τοῦ κέρκουρου.

— Τί συμβαίνει! Μὰ δὲ συμβαίνει τίποτα... Πᾶμε σπίτι... Ποὺ νὰ πάρει ὁ δ——,⁸ δὲ βλέπεις λοιπόν;

Τότε ἐπιτέλους κατάλαβα. Ἡ ἀλήθεια ἄστραψε μπροστά μου. Πῆγα κοντά του καὶ τὸν σήκωσα. Ἦταν μεθυσμένος, τύφλα στὸ μεθύσι, δὲ μπορούσε πιά οὔτε νὰ σταθεῖ, οὔτε νὰ μιλήσει, οὔτε νὰ δεῖ. Τὰ μάτια του ἦταν σὰν δύο γυάλινοι βῶλοι καί, καθὼς μέσα στὴν ἀπελπισία μου τὸν ἄφησα, κύλησε πάλι σὰν κούτσουρο μέσα στὰ νερὰ ποὺ λίμναζαν στὸ κύτος τοῦ σκάφους. Ἦταν ὀλοφάνερο πὼς ὅλο τὸ βράδυ εἶχε πιεῖ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ὑποψιαζόμουνα καὶ πὼς ἡ συμπεριφορά του στὸ κρεβάτι ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἔξαψης τοῦ μεθυσιοῦ, μιᾶς ἔξαψης ποὺ μοιάζει μὲ τρέλα, γιὰτὶ δημιουργεῖ μιὰ ψυχικὴ κατάσταση ποὺ κάνει τὸ θῦμα νὰ δίνει τὴν ἐντύπωση τελείως

---

8. Ἡ μισοσβησμένη λέξη εἶναι τυπικὸς τρόπος γιὰ νὰ ἀποδίδονται οἱ βρισιὲς καὶ οἱ ἀπαγορευμένες γιὰ τὴν ἀστικὴ κοσμιότητα λέξεις τὸν 19ο αἰώνα (d——d ἀντὶ *damned* στὸ πρωτότυπο). Ἔτσι καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα παρακάτω.

ισορροπημένου ανθρώπου. Ὁ κρύος ἀέρας τῆς νύχτας ὅμως εἶχε κάνει τὴ δουλειά του: κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασή του, ἡ ἐγρήγορη τοῦ μυαλοῦ του ἄρχισε σιγά-σιγά νὰ ὑποχωρεῖ καὶ ἡ θολὴ εἰκόνα τῆς ἐπικίνδυνης κατάστασης ποὺ βρισκόταν ἐπίσπευσε στὸ διαλυμένο μυαλό του τὴν καταστροφή. Τώρα εἶχε χάσει ἐντελῶς τὶς αἰσθήσεις του καὶ τίποτα δὲν ἔδειχνε ὅτι θὰ συνερχόταν πρὶν περάσουν ἀρκετὲς ὥρες.

Κανείς δὲ μπορεῖ νὰ καταλάβει τὸν τρόπο ποὺ ἔνωσα. Ἡ παραζάλη τοῦ μεθυσιοῦ εἶχε ἀρχίσει νὰ περνᾷ ἀφήνοντας τὴν ψυχὴ μου ἀβοήθητη στὰ νύχια τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀναποφασιστικότητας. Ἡ ἕξερρα πῶς ἤμουν ὀλότελα ἀνίκανος νὰ μανουβράρω τὴ βάρκα καὶ πῶς ὁ μανιασμένος ἄνεμος καὶ ἡ δυνατὴ παλίρροια μᾶς ἔσπρωχναν στὸ χαμό. Πίσω μας φούσκωνε ἡ θύελλα. Δὲν εἶχαμε οὔτε πυξίδα οὔτε προμήθειες, καὶ ἦταν φῶς-φανάρι πῶς ἂν συνεχίζαμε τὴν ἴδια πορεία θὰ χάναμε τὴ στεριά ἀπ' τὰ μάτια μας πρὶν τὸ χάραμα. Αὐτὲς οἱ σκέψεις, μαζὶ μ' ἓνα πλῆθος ἄλλες, περνοῦσαν σὰν ἀστραπὲς ἀπ' τὸ μυαλό μου, κόβοντάς μου κάθε ἰκμάδα δύναμης, παραλύοντας κάθε ἓνα τοῦ κορμιοῦ μου. Ὁ κέρκουρος εἶχε ἀρχίσει νὰ πλέει ἀπίστευτα γρήγορα πριμαρισμένος καθὼς ἦταν μὲ ἀνοιχτὰ τὰ πανιά στὸν ἄνεμο, χωρὶς μοῦδες στὸ φλόκο⁹ καὶ τὴ μαϊστρα, κι ἔτρεχε μὲ τὴ μάσκα τῆς πλώρης βου-

9. Φλόκος εἶναι ἓνα τριγωνικὸ πανὶ ποὺ ἀπλώνεται ἀπ' τὸ ἐπιστήλιο τοῦ δολωνίου μέχρι τὰ πλευρὰ τῆς πῶρας. Στὰ μεγάλα πλοῖα στερεώνεται σ' ἓνα δοράτιο καὶ στὰ μικρὰ σκαριὰ σ' ἓναν πρόβολο ἢ στὰ ἴδια τὰ πλευρὰ τῆς πῶρας. Σὲ μιὰ κριτικὴ τοῦ 1838, ποὺ κρίνει τὴν ἀληθοφάνεια καὶ τὸ ρεαλισμὸ τοῦ *Πίμ*, ὁ William Burton παρατήρησε ὅτι ἀφοῦ ἡ «μαϊστρα εἶχε λυθεῖ», δὲν ὑπῆρχε τίποτα γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὸ φλόκο.

τηγμένη μέσα στους άφρους τῶν κυμάτων. Τὸ πῶς δὲ μπατάριζε ἦταν θαῦμα. Ὁ Αὐγούστος εἶχε παρατήσει τὸ τιμόνι κι ἐγὼ βρισκόμουν σὲ τέτοια παραζάλη πού οὔτε κὰν πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ μου νὰ τὸ πιάσω. Γιὰ καλὴ μου τύχη ὅμως, τὸ σκαρὶ συνέχιζε τὸ δρόμο του σταθερά, ἐνῶ τὸ μυαλό μου ἄρχιζε σιγὰ-σιγὰ νὰ φωτίζεται ἀπὸ κάποιες ἀναλαμπές αὐτοκυριαρχίας. Ἡ μανία τοῦ ἀνέμου κορυφωνόταν. Τὸ καίκι βουτοῦσε μὲ τὴν πλῶρη στὸ κύμα καὶ κάθε φορά πού σηκωνόταν ἢ πλῶρη μας πλημμύριζε νερά. Εἶχα παραλύσει ὀλόκληρος, σχεδὸν δὲν ἐνιωθα τίς κλειδώσεις μου. Ὡστόσο, ἔκανα μιὰ γιγάντια προσπάθεια καὶ συγκεντρώνοντας ὅση δύναμη μοῦ ἔδινε ἢ ἀπελπισία ὄρησα καὶ ἔλυσα τὴ μαΐστρα. Ὅπως τὸ εἶχα ὑπολογίσει, ἐκείνη ἔπεσε πάνω στὴν πλῶρη καὶ βαριά ἀπ' τὸ νερὸ τράβηξε μαζί της στὴ θάλασσα καὶ τὸ κατάρτι. Αὐτό, πού σὲ ἄλλη περίπτωση θὰ ἦταν ἀτύχημα, μᾶς ἔσωσε ἀπὸ σίγουρη καταστροφή. Μόνο μὲ τὸ φλόκο τώρα ἀρμένιζα πρῶτα στὸν ἄνεμο καί, παρόλο πού ἀνελέητα τεράστια κύματα ἔδερναν τὸ σκάφος, μέσα μου ἐνιωθα πιὸ ξαλαφρωμένος ἀπ' τὸν τρόμο τοῦ βέβαιου θανάτου. Ἄδραξα τὸ τιμόνι καὶ ἄρχισα ν' ἀνασαινώ κανονικότερα, καθὼς διαισθανόμουν πιά ὅτι ἀχνόφεγγε κάποια ἐλπίδα σωτηρίας. Ὁ Αὐγούστος κείτονταν ἀκόμα ἀναίσθητος στὸ βάθος τοῦ σκαριοῦ, ἀλλὰ ἐπειδὴ διέτρεχε πάντα τὸν κίνδυνο νὰ πνιγεῖ γιατί στὸ σημεῖο πού εἶχε πέσει τὸ νερὸ ἔφτανε σχεδὸν τὸ ἕνα πόδι, προσπάθησα νὰ τὸν σηκώσω καὶ νὰ τὸν κρατήσω σὲ κάθετη στάση· πέρασα στὴ συνέχεια ἕνα σχοινὶ ἀπ' τὴ μέση του καὶ τὸ ἔδεσα σ' ἕναν χαλκὰ τῆς κουβέρτας. Μὲ τὸ κρῦο νὰ περονιάζει τὰ κόκαλά μου καὶ τὴ σύγχυση νὰ σκοτίζει τὸ μυαλό μου, κανόνισα τὰ πράγματα ὅσο καλύ-

τερα μπορούσα και άφέθηκα στο έλεος του Θεού. Είχα πάρει την απόφαση να αντιμετώπισω ό,τι τυχόν θα συνέβαινε ακόμα με όση δύναμη μου είχε απομείνει.

Δέν είχα καταφέρει καλά-καλά να χαρώ την απόφασή μου, όταν μια δυνατή μακρόσυρτη κραυγή, ένα θεόρατο ούρλιαχτό, σά να 'βγαινε από τὰ στόματα χιλιάδων σατανάδων, έζωσε τον άέρα γύρω κι επάνω από τὸ σκαρί μας. Δέ θα ξεχάσω ποτέ στη ζωή μου τὸν άπέραντο φόβο πὸν ένιωσα τῆ στιγμῆ εκείνη. Οί τρίχες τοῦ κεφαλιού μου σηκώθηκαν, ένιωσα τὸ αίμα μου να παγώνει στὶς φλέβες μου, ἡ καρδιά μου δέ χτυποῦσε πιά, και μὴν έχοντας κουράγιο να σηκώσω τὰ μάτια μου για ν' αντικρίσω τὴν αίτία τοῦ πανικοῦ μου, σωριάστηκα ανάίσθητος επάνω στο κορμί τοῦ πεσμένου συντρόφου μου.

Άνοιξα τὰ μάτια μου στὴν καμπίνα ένὸς μεγάλου φαλινοθηρικοῦ (τοῦ «Πιγκουίνου») ¹⁰ πὸν είχε βάλει πλώρη για τὸ Ναντάκετ. Έπάνω μου ἦταν σκυμμένα ένα σωρὸ άγνωστα πρόσωπα, κι ανάμεσά τους ὁ Αὔγουστος, πὸν χλομὸς κι από τὸ θάνατο, μου έτριβε τὰ χέρια. Μόλις είδε ν' άνοιγω τὰ μάτια μου, άστραψε από

10. «Πιγκουίνος» λεγόταν ἡ άμερικανική σκούνα με τὴν ὁποία σάλπαρε ὁ J. Reynolds τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1829 μαζί με τοὺς πλοιάρχους Nathaniel Palmer και Benjamin Pendleton. Στο ταξίδι, εκείνοι θα κυνηγοῦσαν φώκιες κι αὐτὸς θα επαλήθευε τὶς θεωρίες του για τὴν Άνταρκτική. Ὁ «Πιγκουίνος», πὸν στο *Μόμπι-Ντίκ* γίνεται «Πικό», δείχνει τὴ σχέση τοῦ Πόε με τὸν Melville – ἡ καλύτερα τοῦ Πίμ με τὸν Ἰσμαήλ. Γιατι κοντὰ στο νησί Μότσα ὁ «Πιγκουίνος» συνάντησε τὸ φαλινοθηρικό πὸν επάνω του ὁ Reynolds πρωτάκουσε τὴν ἱστορία τοῦ «Μότσα Ντίκ» ἡ τῆς «Άσπρης Φάλαινας τοῦ Εἰρηνικοῦ», πὸν ὁ Melville τὴν ὀνόμασε «Μόμπι-Ντίκ» (*Ἡ Φουφούλα [The Knickerbocker]*), Μάιος 1839.

εὐγνωμοσύνη καὶ χαρὰ καὶ οἱ κραυγές του ἔφεραν γέ-
 λια καὶ δάκρυα σὲ ὅσους ἦταν ἐκεῖ-γύρω. Τὸ μυστήριο
 τοῦ πῶς καταφέραμε νὰ ζήσουμε ξεδιάλυσε γρήγορα: μᾶς
 εἶχε ἀναποδογυρίσει τὸ φαλαινθηρικὸ πού ἔπλεε πρὸς
 τὸ Ναντάκετ, ἔχοντας ἀνοιχτὰ ὅσα πανιὰ μπορούσε νὰ
 ρισκάρει μὲ τέτοιον καιρὸ· οἱ ἄντρες τῆς βάρδιας εἶδαν
 τὸ μικρὸ σκάφος μας πολὺ ἀργά, τότε πού καμιὰ μανού-
 βρα δὲ θὰ μπορούσε ν' ἀποτρέψει τὴ σύγκρουση — ἐκεί-
 νων ἦταν οἱ φωνές πού μὲ εἶχαν τρομάξει τόσο. "Ὅπως
 μοῦ εἶπαν, τὸ πελώριο καράβι εἶχε περάσει πάνω ἀπὸ
 τὸν κέρκουρο μὲ τὴν ἴδια εὐκολία πού ἐκεῖνος θὰ περ-
 νοῦσε πάνω ἀπὸ ἓνα φτερό, χωρὶς νὰ ξεκλείνει οὔτε γραμ-
 μὴ ἀπὸ τὴ ρότα του. Ἀπὸ τὴ μεριά μας δὲν ἀκούστηκε
 οὔτε μιὰ φωνή, μόνον ὁ δυνατὸς γδοῦπος τῆς σύγκρουσης,
 πού πνίγηκε μέσα στὸ πανδαιμόνιο τῶν κυμάτων καὶ τοῦ
 ἀνέμου, καθὼς ἡ καρίνα τοῦ φαλαινθηρικοῦ ἔσχιζε στὰ
 δύο τὸ ἔρμο τὸ σκαφίδι μας. Τίποτ' ἄλλο. Νομίζοντας
 πὼς τὸ σκάφος μας, πού ὅπως θυμόσαστε δὲν εἶχε πιά
 κατάρτι, ἦταν ἓνα συντρίμμα πού παράδερνε στὰ κύμα-
 τα, ὁ καπετάνιος τοῦ φαλαινθηρικοῦ (ὁ Ε.Τ.Β. Μπλόκ
 ἀπὸ τὸ Νιού Λάντον) ἦταν ἔτοιμος νὰ συνεχίσει τὸ δρό-
 μο του χωρὶς νὰ δώσει περισσύτερη σημασία στὸ γεγο-
 νός. Γιὰ καλὴ μας τύχη ὅμως, δύο ναῦτες τῆς βάρδιας
 πῆραν ὄρκο ὅτι εἶχαν δεῖ κάποιον στὸ τιμόνι καὶ ἐπέ-
 μεναν πὼς ὑπῆρχε ἀκόμα καιρὸς νὰ τὸν σώσουν. Στὴν
 κουβέντα πού ἀκολούθησε, ὁ Μπλόκ κόρωσε τόσο πολὺ
 ἀπ' τὸ θυμὸ του πού ξεστόμισε λόγια σὰν αὐτά: «ὅτι δη-
 λαδῆ δὲν ἦταν δική του δουλειὰ νὰ νοιάζεται γιὰ τὰ κα-
 ρυδότσουφλα πού σουλατσάρουν στὸ πέλαγο, ὅτι τὸ πλοῖο
 του δὲν τὸ σταματᾷ καμιὰ κουταμάρα, καὶ ὅτι ἂν κά-
 ποιος εἶχε φουντάρει στὴ θάλασσα δὲν ἦταν δική του

δουλειά που ἐκεῖνος θὰ πῆγαινε πνιγμένος κατὰ διαόλου» καὶ ἄλλα τέτοια. Ἡ ἀσυγχώρητη ἀπανθρωπιά τοῦ πλοιάρχου γέμισε ἀγανάκτηση τὸ πλήρωμα καὶ τὸν Χέντερσον, τὸν δεύτερο, που ἀμέσως πῆρε παλικαρήσια τὸ λόγο καὶ μὲ τὴ δύναμη που τοῦ ἔδινε ἡ συμπαράσταση τῶν ἀντρῶν του μίλησε ξάστερα καὶ ντόμπρα, λέγοντας στὸν καπετάνιο ὅτι ἤθελε κρέμασμα καὶ ὅτι δὲν ἦταν διατεθειμένος νὰ ὑπακούσει στὶς διαταγές του κι ἄς τοῦ περνοῦσαν τὴ θηλιά στὸ λαιμὸ ἀμέσως μὲ μόλις πατοῦσε στὴ στεριά. Ὑστερα προχώρησε στὴν πρύμνη κάνοντας πέρα τὸν Μπλόκ (που κατάγλομος καὶ ἀποσβολωμένος δὲν ἔβγαλε ἄγχα), καὶ ἀρπάζοντας τὸ πηδάλιο διέταξε μὲ σταθερὴ φωνή: «Κόντρα στὸν ἄνεμο!» Ὅλοι οἱ ἄντρες ἔτρεξαν ἀμέσως στὰ πόστα τους καὶ τὸ πλοῖο ἄρχισε νὰ στρίβει. Ὅλα αὐτὰ δὲν πῆραν παραπάνω ἀπὸ πέντε λεπτά. Καὶ αὐτὸς ὁ λίγος χρόνος ὅμως ἔφτανε γιὰ νὰ λιγοστέψει σὲ ἐπικίνδυνο βαθμὸ τὶς πιθανότητες τῆς σωτηρίας μας, χωρία που τίποτα δὲν ἐπιβεβαίωνε τὴν ἀποψη ὅτι ὑπῆρχαν ἄνθρωποι πάνω στὸ συντρίμμι. Ὅπως ὅμως ἔχει κιόλας διαβάσει ὁ ἀναγνώστης, ὁ Αὐγουστος κι ἐγὼ σωθήκαμε, καὶ ἡ σωτηρία μας ἦταν ὅπως φαίνεται τὸ ἔργο μιᾶς καλῆς τύχης που οἱ φρόνιμοι καὶ οἱ θρησκοὶ τὴν ἀποδίδουν στὸ χέρι τῆς Θεῆας Πρόνοιας.

Ὅσην ὥρα τὸ πλοῖο ἔστριβε, ὁ δεύτερος κατέβασε μιὰ μικρὴ βάρκα καὶ πήδησε μέσα μὲ τοὺς δύο ναῦτες, ὑποθέτω, που εἶχαν πεῖ ὅτι μὲ εἶδαν στὸ τιμόνι. Δὲν εἶχαν καλὰ-καλὰ ξεκολλήσει ἀπὸ τὸ ὑπὴνεμο πλευρὸ τοῦ πλοίου (τὸ φεγγάρι ἔλαμπε ἀκόμα), ὅταν ἐκεῖνο ἔγειρε ξαφνικὰ κατὰ τὴν προσήνεμη μεριά. Ἀμέσως ὁ Χέντερσον πετάχτηκε ὄρθιος καὶ φώναξε στὸ πλήρωμά του: «Κάντε πίσω». Δὲν ἔλεγε τίποτ' ἄλλο, παρὰ μὲ ἀγωνία

φώναζε ξανά και ξανά: «Πίσω! Πίσω!» Οί ναῦτες ἄρχισαν νὰ τραβοῦν κουπί ὅσο πιὸ γρήγορα μπορούσαν. Ἄλλὰ ἐκείνη τῆ στιγμή ὁ «Πιγκουίνος» εἶχε στρίψει καὶ ξεμάκραινε, παρόλο πὸν ὅλα τὰ χέρια πὸν βρίσκονταν πάνω πάλευαν νὰ μαϊνάρουν τὰ πανιά. Ὁ δεύτερος, χωρίς νὰ ὑπολογίζει τὸν κίνδυνο, μόλις πλησίασε ἡ βάρκα ἀρπάχτηκε ἀπ' τὰ παραξάρτια. Τότε, ὀλόκληρο τὸ πλοῖο μπατάρισε ἀπότομα τόσο, πὸν ἡ καρίνα του βγῆκε σχεδὸν ἔξω ἀπ' τὸ νερό. Ἡ κίνηση αὐτὴ φανέρωσε ἀμέσως τὴν αἰτία τῆς ταραχῆς τοῦ δεύτερου. Στὰ ἀστραφτερά χαλκόδετα βρεχάμενά του, πὸν τὸ φεγγάρι τὰ ἔκανε νὰ λάμπουν ἀκόμα πιὸ πολύ, ἦταν παράξενα κολλημένο ἓνα ἀνθρώπινο κορμί, πὸν μὲ κάθε κίνηση τοῦ καραβιοῦ παράδερνε πάνω του. Ἐπειτα ἀπὸ ἀρκετὲς ἄκαρπες προσπάθειες πὸν ἐπιχειροῦνταν κάθε φορὰ πὸν μπάταρε τὸ πλοῖο, μὲ κίνδυνο νὰ βουλιάξει ἡ βάρκα, κατάφεραν νὰ μὲ τραβήξουν ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνη θέση ὅπου βρισκόμουν καὶ μὲ ἀνέβασαν στὸ κατάστρωμα — γιατί, ὅπως θὰ ἔγινε ἀντιληπτό, τὸ κορμὶ ἐκεῖνο ἦμουν ἐγώ. Φαίνεται πὸς, καθὼς ὁ «Πιγκουίνος» περνοῦσε ἀπὸ πάνω μου, σκάλωσα σὲ κάποια σφήνα πὸν εἶχε φύγει ἀπὸ τὴ θέση της καὶ προεξέιχε ἀπὸ τὸ θώρακα τοῦ καραβιοῦ. Τὸ κεφάλι τῆς σφήνας εἶχε τρυπήσει τὸ γιανὰ τοῦ πράσινου μάλλινου πανωφοριοῦ μου καὶ περνώντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δύο νεῦρα τοῦ σβέρκου μου εἶχε βγεῖ κάτω ἀπὸ τὸ δεξιὸ ἄφτί μου. Μὲ ἔβαλαν ἀμέσως στὸ κρεβάτι, ἀν καὶ ἡ ζωὴ φαινόταν νὰ μὲ εἶχε ἐγκαταλείψει ὀριστικά. Τὸ πλοῖο δὲν εἶχε γιατρό. Ὁ καπετάνιος ὅμως μὲ περιποιήθηκε ὅσο καλύτερα μπορούσε, προσπαθώντας, φαντάζομαι, νὰ ξαλαφρώσει τὴ συνείδησή του γιὰ τὴν ἀπάνθρωπη συμπεριφορὰ πὸν εἶχε δείξει πρίν.

Ὁ Χέντερσον στὸ μεταξὺ ξεμάκρυνε πάλι ἀπὸ τὸ καράβι, παρόλο ποὺ ὁ καιρὸς εἶχε γυρίσει σὲ πραγματικὴ καταιγίδα. Γρήγορα ἔπεσε σὲ κάτι ἀπομεινάρια τοῦ («Ἄριελ»), καὶ λίγο ἀργότερα, ἕνας ἀπὸ τοὺς ναῦτες ποὺ ἦταν μαζί του, εἶπε ὅτι ξεδιάκρινε ἕνα ἀνθρώπινο ξεφωνητὸ ποὺ χανόταν μέσα στὸ οὐρλιαχτὸ τῆς θύελλας. Αὐτὸ ἔκανε τοὺς σκληροτράχηλους ναυτικούς νὰ ἐξακολούθησουν τὸ ψάξιμο ἄλλη μισὴ ὥρα, παρ' ὅλα τὰ ἐπανειλημμένα σινιάλα ποὺ τοὺς ἔκανε ὁ καπετάνιος νὰ γυρίσουν πίσω καὶ τὸν θανάσιμο κίνδυνο ποὺ διέτρεχαν κάθε στιγμή νὰ χαθοῦν μέσα στὰ μανιασμένα κύματα. Πράγματι, δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ σκεφτεῖ πῶς κατάφεραν νὰ γλυτώσουν μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ καρυδότσουφλο. Ἡ βάρκα ἐκείνη ὥστόσο ἦταν εἰδικὰ φτιαγμένη γιὰ τὸ κυνήγι τῆς φάλαινας καὶ ἔμοιαζε, ἔχω λόγους νὰ τὸ πιστεύω αὐτό, μὲ τὶς γερὲς σωσίβιες λέμβους ποὺ χρησιμοποιοῦν στὶς ἀκτὲς τῆς Οὐαλίας.¹¹

Ἄφοῦ ἀπελπίστηκαν νὰ ψάχνουν μάταια, ἀποφάσισαν νὰ γυρίσουν πίσω στὸ καράβι. Τότε ἄκουσαν μιὰ ἀδύναμη φωνὴ νὰ ἔρχεται ἀπὸ ἕνα μαῦρο ἀντικείμενο ποὺ πέρασε γρήγορα ἀπὸ κοντὰ τους. Τὸ κυνήγησαν καὶ δὲν ἄργησαν νὰ τὸ πιάσουν. Ἀποδείχτηκε ὅτι ἦταν ὀλόκληρη ἡ κουβέρτα τοῦ («Ἄριελ»). Ὁ Αὐγουστος πάλευε δίπλα τῆς μισοπνιγμένου, σχεδὸν στὰ τελευταῖα του. Μόλις τὸν ἄδραξαν, εἶδαν ὅτι ἦταν δεμένος μὲ σχοινὶ πάνω

---

11. Στὸ κείμενο: «She was built, however, for the whaling service, and was fitted, as I have since had reason to believe, with air-boxes, in the manner of some life-boats used on the coast of Wales». «Ἐνα χωρὶς νόημα λογοπαίγνιο, γιὰ νὰ κλείσει αὐτὴ ἡ γκροτέσκα περιπέτεια.

Αναζητήστε το [εδώ](#)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
GUTENBERG

www.gutenbergbooks.gr

 [/gutenbergbooks](https://www.facebook.com/gutenbergbooks)